

Identificació de l'expedient

Resolució del procediment sancionador núm. PS 28/2022, referent a l'Agència de l'Habitatge de Catalunya

Antecedents

1. En data 15/10/2021, va tenir entrada a l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades un escrit d'una persona pel qual formulava denúncia contra l'Agència de l'Habitatge de Catalunya, amb motiu d'un presumpte incompliment de la normativa sobre protecció de dades personals.

La persona denunciant exposava que l'Agència de l'Habitatge de Catalunya, des de la seva adreça de correu electrònic (registreshpo@gencat.cat) va enviar un correu electrònic sense fer ús de l'opció de còpia oculta i, en conseqüència, va difondre les dades personals de l'aquí denunciant i del seguit de destinataris que constaven *'en còpia'*.

Així mateix, manifestava que aquest fet suposava l'exposició de la seva adreça de correu electrònic i la dels demès destinataris, tots ells, alhora, *'sol·licitants i competidors d'habitatges de protecció oficial'*, i que no havia donat el seu consentiment per a la difusió de les seves dades personals.

2. L'Autoritat va obrir una fase d'informació prèvia (núm. IP 418/2021), d'acord amb el que preveu l'article 7 del Decret 278/1993, de 9 de novembre, sobre el procediment sancionador d'aplicació als àmbits de competència de la Generalitat, i l'article 55.2 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques (d'ara endavant, LPAC), per determinar si els fets eren susceptibles de motivar la incoació d'un procediment sancionador.

3. En aquesta fase d'informació, en data 22/04/2022, es va requerir l'entitat denunciada perquè confirmés si havia enviat el correu electrònic denunciat i, en cas afirmatiu, indiqués si d'entre els destinataris constaven persones interessades en l'obtenció d'un pis de protecció oficial i si, alhora, aquestes constaven inscrites en el registre de sol·licitants; així mateix, es demanava que informés sobre els motius pels quals no es va utilitzar l'opció de *'còpia oculta'*; i informés sobre si disposaven d'algun protocol o instrucció sobre l'ús del correu electrònic i, en dit cas, l'aportessin.

4. En data 28/04/2022, l'Agència de l'Habitatge de Catalunya va respondre el requeriment esmentat a través d'escrit en què exposava el següent:

- Que, efectivament, era l'entitat responsable de l'enviament del correu electrònic denunciat,
- Que tots els destinataris eren persones inscrites en el registre de sol·licitants d'habitatge de protecció oficial,
- Que *'Habitualment, aquest tipus d'enviament es realitza fent servir l'opció de l'enviament amb l'opció de còpia oculta però, en aquesta ocasió no va ser així per un error'*.

- Que s'aportava la documentació relativa a la darrera formació sobre protecció de dades personals la qual estava publicada en la intranet de l'entitat.

5. En data 3/05/2022, la directora de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades va acordar iniciar un procediment sancionador contra l'Agència de l'Habitatge de Catalunya per una presumpta infracció prevista a l'article 83.5.a), en relació a l'article 5.1.f); ambdós del Reglament (UE) 2016/679 del Parlament Europeu i del Consell, de 27 d'abril, relatiu a la protecció de les persones físiques pel que fa al tractament de dades personals i a la lliure circulació d'aquestes (en endavant, RGPD).

6. En data 8/06/2022, la persona instructora d'aquest procediment va formular una proposta de resolució, per la qual proposava que la directora de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades amonestés l'Agència de l'Habitatge de Catalunya com a responsable d'una infracció prevista a l'article 83.5.a) en relació amb l'article 5.1.f); ambdós articles de l'RGPD.

Aquesta proposta de resolució es va notificar en data 9/06/2022 i es concedia un termini de 10 dies per formular al·legacions.

7. El termini s'ha superat amb escreix i no s'han presentat al·legacions.

Fets provats

L'Agència de l'Habitatge de Catalunya va enviar a les (...) hores del dia (...), un correu electrònic anomenat '*Renovació de la inscripció al registre sol·licitants*', des de l'adreça de correu registreshpo@gencat.cat, a 30 adreces de correu electrònic sense fer ús de l'opció de '*còpia oculta*' i, en conseqüència, totes les persones destinatàries de dit correu van tenir coneixement de l'adreça electrònica de la resta de destinataris, i que tots ells eren persones inscrites en el registre de sol·licitants d'habitatge de protecció oficial ja que en el cos del correu es feia constar: '*La seva inscripció al registre de sol·licitants d'HPO properament caducarà, per renovar-la visiteu www.registresolicitants.cat i seguiu les indicacions*'.

Fonaments de dret

1. Són d'aplicació a aquest procediment el que preveuen l'LPAC, i l'article 15 del Decret 278/1993, segons el que preveu la DT 2a de la Llei 32/2010, de l'1 d'octubre, de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades. De conformitat amb els articles 5 i 8 de la Llei 32/2010, la resolució del procediment sancionador correspon a la directora de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades.

2. L'entitat imputada no ha formulat al·legacions a la proposta de resolució, però sí que ho va fer a l'acord d'iniciació. Respecte d'això, es considera oportú reiterar a continuació el més rellevant de la resposta motivada de la persona instructora a aquestes al·legacions.

En l'escrit d'al·legacions de l'entitat imputada ha reconegut l'enviament d'un correu electrònic sense fer ús de l'opció de '*còpia oculta*', motiu pel qual els trenta destinataris d'aquest correu van tenir accés, no només a les adreces de correu electrònic de la resta de destinataris, sinó que també van tenir coneixement de que tots ells constaven inscrits al Registre de sol·licitants d'Habitatge amb Protecció Oficial de Catalunya (HPO).

Aquest fet comporta la vulneració del principi de confidencialitat per haver difós les adreces de correu electrònic de tots els destinataris i, alhora, revelar determinada informació personal inherent al fet de constar inscrit en el registre HPO.

En primer lloc, cal acudir a l'article 4.1) de l'RGPD, en el que es defineix la 'dada personal' com "*toda información sobre una persona física identificada o identificable (<<el interesado>>); se considerará persona física identificable toda persona cuya identidad pueda determinarse, directa o indirectamente, en particular mediante un identificador como por ejemplo un nombre, un número de identificación, datos de localización, un identificador en línea o uno o varios elementos propios de la identidad física, fisiológica, genética, psíquica, económica, cultural o social de dicha persona;*". Per tant, tenint en compte que l'adreça de correu electrònic és una dada de caràcter personal ja que permet, si més no, fer identificable a una persona, el fet de difondre les adreces de correu electrònic dels destinataris va comportar una vulneració del principi de confidencialitat.

A més, el contingut del correu controvertit, en el qual s'informava als destinataris que la seva inscripció al registre de sol·licitants d'HPO "*properament caducarà (...)*", també va vulnerar el principi de confidencialitat, atès que no només revelava que totes les persones destinatàries estaven inscrites en aquest registre, sinó també que totes elles complien els requisits que preveu la normativa vigent per a la seva inscripció, com ara un límit d'ingressos, o el fet de residir en un municipi de Catalunya o no disposar d'un habitatge en propietat o que, en tot cas, no era adequat. Aquests requisits estan regulat a l'article 1.2 del Decret 106/2009, de 19 de maig, relatiu al Registre de Sol·licitants d'Habitatges amb Protecció Oficial de Catalunya i els procediments d'adjudicació dels habitatges amb protecció oficial, el qual estableix: "*Per poder ser persona adjudicatària d'un habitatge amb protecció oficial, és requisit imprescindible estar inscrit en el Registre de Sol·licitants d'Habitatge amb Protecció Oficial de Catalunya en la modalitat de demanda corresponent*". I, en relació amb aquest, cal ressaltar l'article 7 del mateix decret del qual es desprenen tots els requisits que complien les persones destinatàries del correu.

Així mateix, escau indicar que, encara que el fet denunciat fou conseqüència d'un error humà, la manca d'intencionalitat en la comissió de la infracció, no exonera de responsabilitat a l'entitat. Al respecte, cal tenir en compte la doctrina del principi de culpabilitat, que posa de manifest que la potestat sancionadora de l'Administració, en tant que manifestació del "*ius puniendi*" de l'Estat, es regeix pels principis del dret penal i un dels seus principis és el de culpabilitat, la qual estableix que perquè concorri l'element de culpa no es requereix una conducta dolosa sinó que resulta suficient que la infracció s'hagi produït per negligència del seu autor. En aquest sentit, cal ressaltar la doctrina del Tribunal Constitucional, que diu "*no cabe en el ámbito sancionador administrativo la responsabilidad objetiva sin culpa, doctrina que se reafirma en la sentencia 164/2005, de 20 de junio de 2005, en cuya virtud se excluye la posibilidad de imponer sanciones por el mero resultado, sin acreditar un mínimo de culpabilidad, aun a título de mera negligencia*" i la qual ha estat citada en repetides ocasions pel Tribunal Suprem, d'entre altres, en les seves sentències de 15/04/2016 i 24/11/2011. En definitiva, la negligència no exigeix un clar ànim d'infringir, sinó que radica precisament en el descuit, i en aquest cas concret, en la manca d'atenció exigible a l'ajuntament en el compliment del deure de confidencialitat a què es refereix l'article 5.1.f) de l'RGPD. En

aquest punt convé posar en relleu que el deure de diligència és màxim quan es fan activitats que afecten drets fonamentals, com és el dret a la protecció de dades personals.

Per tot l'exposat, cal concloure que l'entitat denunciada va incomplir el deure de confidencialitat de les dades personals de les persones destinatàries del correu controvertit i, el fet que la conducta infractora fou causa d'un error humà, no permet exonerar de responsabilitat l'entitat. Si bé, tenint en compte que es tractava d'un error puntual i que l'Agència de l'Habitatge de Catalunya ha posat de manifest que sempre s'utilitza l'opció de còpia oculta en la tramesa de correus electrònic i que s'ha instruït als seus empleats mitjançant una formació de protecció de dades personals, esdevé innecessari requerir l'adopció de mesures correctores.

3. En relació amb els fets descrits a l'apartat de fets provats, relatius al principi de confidencialitat, cal acudir a l'article 5.1.f) de l'RGPD, que preveu que *"1. Los datos personales serán: (...) f.) tratados de tal manera que se garantice una seguridad adecuada de los datos personales, incluida la protección contra el tratamiento no autorizado o ilícito y contra su pérdida, destrucción o daño accidental, mediante la aplicación de medidas técnicas u organizativas apropiadas (integridad y confidencialidad)."*

Ahora, l'article 5 de la Llei orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de protecció de dades personals i garantia dels drets digitals (en endavant, LOPDGDD) regula el deure de confidencialitat en els següents termes:

*"1. Els responsables i encarregats del tractament de dades així com totes les persones que intervinguin en qualsevol fase d'aquest estan subjectes al deure de confidencialitat a què es refereix l'article 5.1.f) del Reglament (UE) 2016/679.
2. L'obligació general que assenyala l'apartat anterior és complementària dels deures de secret professional de conformitat amb la seva normativa aplicable.
3. Les obligacions que estableixen els apartats anteriors es mantenen encara que hagi finalitzat la relació de l'obligat amb el responsable o encarregat del tractament."*

Així mateix, l'article 13 de l'LPAC enumera un catàleg de drets de les persones en les seves relacions amb les administracions públiques, en el qual es recull expressament a la lletra h) el dret *"A la protecció de dades de caràcter personal, i en particular a la seguretat i confidencialitat de les dades que figurin als fitxers, sistemes i aplicacions de les administracions públiques"*.

Durant la tramitació d'aquest procediment s'ha acreditat degudament el fet descrit a l'apartat de fets provats, tenint en compte el correu electrònic aportat per la persona denunciant, sense perjudici del reconeixement per part de l'Agència de l'Habitatge de Catalunya de l'enviament sense l'opció de còpia oculta.

Aquest fet provat és constitutiu de la infracció prevista a l'article 83.5.a) l'RGPD, que tipifica la vulneració de *"los principios básicos para el tratamiento incluidas las condiciones para el consentimiento a tenor de los artículos 5, 6, 7 y 9"* i entre els quals hi consta el principi de confidencialitat.

La conducta que aquí s'aborda s'ha recollit com a infracció molt greu a l'article 72.1.i) de l'LOPDGDD, en la forma següent: *“La vulneración del deber de confidencialidad establecido en el artículo 5 de esta ley orgánica.”*

4. L'article 77.2 LOPDGDD disposa que, en el cas d'infraccions comeses pels responsables o encarregats enumerats a l'art. 77.1 LOPDGDD, l'autoritat de protecció de dades competent:

“(...) ha de dictar una resolució que les sancioni amb una amonestació. La resolució ha d'establir així mateix les mesures que escaigui adoptar perquè cessi la conducta o es corregeixin els efectes de la infracció que s'hagi comès.

La resolució s'ha de notificar al responsable o encarregat del tractament, a l'òrgan del qual depengui jeràrquicament, si s'escau, i als afectats que tinguin la condició d'interessat, si s'escau.”

En termes similars a l'LOPDGDD, l'article 21.2 de la Llei 32/2010, determina el següent:

“2. En el cas d'infraccions comeses amb relació a fitxers de titularitat pública, el director o directora de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades ha de dictar una resolució que declari la infracció i estableixi les mesures a adoptar per a corregir-ne els efectes. (...)”.

En el present cas, s'ha fet palès que l'enviament del correu electrònic controvertit sense fer servir l'opció de còpia oculta és un fet puntual que obeeix a un error humà. Així mateix, l'Agència de l'Habitatge de Catalunya ha posat de manifest que sempre s'utilitza l'opció de còpia oculta en la tramesa de correus electrònics i que s'ha instruït als seus empleats mitjançant una formació de protecció de dades personals, motiu pel qual esdevé innecessari requerir l'adopció de mesures correctores.

Per tot això, resolc:

1. Amonestar a l'Agència de l'Habitatge de Catalunya com a responsable d'una infracció prevista a l'article 83.5.a) en relació amb l'article 5.1.f), ambdós de l'RGPD.

No cal requerir mesures correctores per corregir els efectes de la infracció, de conformitat amb el que s'ha exposat al fonament de dret quart.

2. Notificar aquesta resolució a l'Agència de l'Habitatge de Catalunya.

3. Comunicar la resolució al Síndic de Greuges, de conformitat amb el que preveu l'article 77.5 de l'LOPDGDD.

4. Ordenar que es publiqui aquesta resolució al web de l'Autoritat (apdcat.gencat.cat), de conformitat amb l'article 17 de la Llei 32/2010, de l'1 d'octubre.

Contra aquesta resolució, que posa fi a la via administrativa d'acord amb els articles 26.2 de la Llei 32/2010, de l'1 d'octubre, de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades, i 14.3 del

Decret 48/2003, de 20 de febrer, pel qual s'aprova l'Estatut de l'Agència Catalana de Protecció de Dades, l'entitat imputada pot interposar, amb caràcter potestatiu, un recurs de reposició davant la directora de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades, en el termini d'un mes a comptar des de l'endemà de la seva notificació, d'acord amb el que preveuen l'article 123 i següents de l'LPAC. També pot interposar directament un recurs contenciós administratiu davant els jutjats contenciosos administratius, en el termini de dos mesos a comptar des de l'endemà de la seva notificació, d'acord amb els articles 8, 14 i 46 de la Llei 29/1998, de 13 de juliol, reguladora de la jurisdicció contenciosa administrativa.

Si l'entitat imputada manifesta a l'Autoritat la seva intenció d'interposar un recurs contenciós administratiu contra la resolució ferma en via administrativa, la resolució se suspendrà cautelarment en els termes previstos a l'article 90.3 de l'LPAC.

Igualment, l'entitat imputada pot interposar qualsevol altre recurs que consideri convenient per defensar els seus interessos.

La directora,